

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Горан Перо Шибакowski „Структуриране на парламентарния елит в Република Македония (1991–2011)”,
представен за присъждане на научната и образователна степен „доктор”
по специалност 05.11.02 „Политология”,
от проф. дфн Петър-Емил Митев

Има няколко критерия, които дават възможност да се даде точен отговор на въпроса дали и доколко дисертационната работа е изпълнена успешно.

Тематичен критерий. Темата – *„Структуриране на парламентарния елит в Република Македония (1991–2011)”* – е посветена на ключовата институция в една представителна демокрация. Избраният ракурс дава възможност за аналитична дълбочина. Значението на изследването се увеличава от това, че става дума за първите стъпки на прохождаща демокрация. Темата е дисертабилна.

Фактологичен критерий. Докторантът е обработил огромно количество информация и е създал база данни за личните, професионалните и политическите характеристики на всички народни представители в Македонското Собрание за период от две десетилетия. Фактологическата основа сама по себе си е вече научен принос и авторът с пълно основание го посочва в справката към Автореферата. Взети са предвид етносът, възрастта, полът, образованието, професията, политическият опит и партийната принадлежност на всички депутати от посочения период. Това е солидна база за аналитични оценки, организирана по образца DATACUBE.

Методичен критерий. Дисертационният труд на г-н Шибакowski се отличава с компетентност и висока логическа култура. Формулирани са научните цели, произтичащите от тях задачи, конструирани са хипотези и

последователно е приложена адаптирана изследователска методология, разработена от Хайнрих Бест и Маурицио Кота. Адаптирането на методологията не поражда възражения, прилагането ѝ е осъществено коректно.

Евристичен критерий. Изследването на автора представя систематичен анализ на изграждането и развитието на парламентарния елит в Република Македония. Това е най-същественният научен принос на докторанта. Проследени са двете противоположни линии на развитие – демократизацията и професионализацията на парламентарния елит. Впечатляваща е картината на навлизането на жените във върховния законодателен орган на републиката. Прецизно са обяснени различията и промените в характеристиките на депутатите от различни партии и двата основни блока. Дисертацията дава добра основа за по-нататъшни изследвания. Имам предвид не само проучвания, които ще обхванат новите състави на Македонското Собрание, но и предпоставките да се направи нова крачка в дълбочина.

Ще поясня. Проблемът, разглеждан от докторанта - формирането на новия елит и заедно с това елитността на елита, е възлов не само за Македония, но и за останалите посткомунистически страни. Критериите, които използва Перо Шибакowski, са важни, но все пак формални. Въпросът може да се разглежда на методологическо равнище. Не можем да разберем изключителността на политическа фигура, например, като Арбен Джафери, от това, че е мъж, албанец, 48-ми номер, с философско образование. Много съществено би било да знаем, че е ученик на проф. Миладин Животич, ярка фигура на интелектуалния юго-хоризонт. И все пак дори в такъв случай стъпваме на образователния фундамент. Методологическото значение на проучването, предприето от Шибакowski, е твърде ограничено на индивидуално равнище, проличава при съвкупността от депутатите в един парламент и се разгръща до възможния максимум при съвкупността от депутатите във всички парламенти в продължение на две десетилетия.

Основната мяра, с която в крайна сметка проличава качеството на един национален елит, е отговорът, който дава на предизвикателствата, способността му да реши основните проблеми на страната. Разбира се, това е историческа, социологическа и политологическа тема, която е въвн от рамките на

дисертацията. Но при нейното разглеждане следва да се вземат предвид и базата данни, и заключенията на докторанта

Във връзка с евристичния критерий имам и някои въпроси. Авторът основателно изтъква, че „Основният кливидж, въз основа на който се структурира парламентарния елит в Република Македония, е по етническите линии”, а след това допълва, че чрез СДСМ и ВМРО – ДПМНЕ „се изразява второто разделение в македонското общество: на комунизъм – антикомунизъм, или левица – десница” (с. 179). Възникват два въпроса. Единият се отнася до етническото разделение: имат ли някакво политическо значение различните представи за македонската идентичност, доколкото в обществото са налице различни акценти (славяноцентрични или антични; пробългарски или просръбски). Вторият се отнася до идеологическото разделение: какво значение има – сега или в перспектива, идеологическата ос ляво - дясно сред албанските партии. Албанският политически блок е разгледан като чисто етнически, без идеологическо и политическо разделение, макар че то се съдържа в програмите на ДПА и ДСИ. Може ли да се допусне, че идейното различие допринася напрежението на вътрешната борба между тези партии да достига до особено остри конфликтни точки?

И един допълнителен въпрос. Беше проведено интердисциплинарно проучване в Република Македония от български изследователи с участието на македонския колега д-р Горан Стойковски. Резултатите бяха публикувани в двуезична книга (“Македония на кръстопът”) – на български и английски език, и представени на конференция на Балканския политически клуб в Охрид през 2009 г. Не разбирам причините, поради които изследването е negliжирано. За да не звучи въпросът твърде лично ще подчертая, че теренното проучване в Македония беше осъществено от екип на доц. д-р Антонина Желязкова. А за да проличи, че е напълно добронамерен ще добавя, че значителна част от набраната информация остана неизползвана и заслужава вниманието на млади изследователи.

Приложен критерий. Дисертационният труд не си поставя научно-приложни задачи. Въпреки това следва да се отчете, че базата данни и анализът на структурирането на парламентарния елит дава възможности и за решения на

практическо равнище при регулацията на кадровия подбор от страна на отделните политически сили.

Литературен критерий. Изложението се отличава с ясна мисъл, логическа последователност, добър български език. Авторският текст показва усет към детайлите и убедителност на обобщенията.

В заключение. Дисертацията на Горан Перо Шибakovски е цялостна, завършена, зряла работа, която отговаря на критериите за присъждане на научната и образователна степен „доктор” по специалност 05.11.02 „Политология”.

6 октомври 2016 г.

Проф. дфн Петър-Емил Митев